

Түндік

Үзік

Уық

Кереге

Киіз есік

Сықырлауық

Туырлық

Шаңырақ

Бау

Қазақтардың ежелгі баспанасы – киіз үй

ШАҢЫРАҚ – отбасылық жәдігер, әулет жалғастығының белгісі. Оны еш уақытта төңкеруге және жерге тастауға болмайды.

Киіз үйдің ауа температурасы қышқа қайты. Оны реттеп отыруға болады.

Далада	Киіз үйде
+25-27 °С	+17-19 °С
-30-35 °С	+5-8 °С

Жіһаздарды қоса есептегенде киіз үйдің жалпы салмағы **300-400 килә** - Бір түйе көтере алатын жүктің шамасы.

Табалдырықты әдейілеп биік, ал маңдайшаны төмен етіп жасайды. Сәт бойында киіз үйге оң аяқпен, басты иіп кіру керек. Бұл сәт қабылданған үйге деген үлкен құрметіңді білдіреді.

Киіз үйді әдетте 2-3 адам 1 сағаттың ішінде құра алады

1. Кереге
(Жазылмалы торқаз қабырға) Алдымен керегені орнатады. Керегенің жеке бөліктері қанаттары деп атайды.

2. Шаңырақ
(Үйдің үш қолдағын дәуілеген шәнбері) Шаңырақты үлкен бақанмен көтереді.

3. Уықтар
(Шаңырақ пен керегені бөліседі) Шаңырақтың ойықтарына алғаша шәншылтып, керегенің басына тізіле байланады.

4. Сықырлауық
Есіктің екі жақтағы таяғыштарына киіз үйдің жарма есіп бекітеледі.

5. Киіз
Үйдің сүйегі толық құрылғаннан кейін, оның сыртын киізбен жабады. Сосын киізді арнайы баумен уықтарға байлайды. Киіздің төрт түрі болады.

Киіздің төрт түрі болады:
1. Тұндық (Керегелерге жабылады)
2. Түндік (Шаңырақтың үстіне)
3. Түндік (Шаңырақтың үстіне)
4. Киіз есік (Киіз үйдің есігін қақтырған жауып тұрады)

Киіз үйдің сүйегін кепкен талдан, жінішке қайыңнан немесе теректен жасайды